

Woody Guthrie – This land is your land

“Mentre hi hagi naufragis, desastres, tornados, huracans, linxaments, preus alts i salaris baixos; mentre existeixin policies d’uniforme que combaten contra els vaguistes, les cançons i les balades del poble seguiran endavant” (Bound for glory)

1. L'autor

Podríem dir, sense por a equivocar-nos massa, que sense Woody Guthrie no existirien ni Pete Seeger, ni Bob Dylan, ni Bruce Springsteen. Ell representa com ningú l'altra Amèrica, la dels pobres i desfavorits, la dels que van patir la gran depressió i van haver d'emigrar cap un destí de discriminació. En les seves cançons sintetitza l'experiència acumulada en els seus viatges de cap a cap dels Estats Units, i amb elles troba el vehicle adequat per expressar tota la seva indignació per la injustícia que contempla al seu voltant. És comprensible, doncs, que Guthrie sigui considerat el pare de la cançó protesta i de tot el moviment folk nord-americà.

També podríem afirmar que les seves cançons representen en música el mateix que *El raïm de la ira* de John Steinbeck en literatura: un monument amarg i descarnat, però no exempt d'ironia, de l'època de la gran depressió i la gran tempesta de pols dels anys 30. Precisament va ser el propi Steinbeck qui va definir millor Guthrie: “no hi ha res dolç en Woody i no hi ha res dolç a les cançons que canta, però hi ha alguna cosa més important per a tots els que les escolten, el desig de la gent de resistir i combatre l'opressió”. Perquè, a més, Woody gaudia d'un empatia sense rival amb la classe treballadora. I, malgrat la duresa de les situacions que va viure, sabia transmetre confiança en la capacitat de lluita i de solidaritat de l'ésser humà per superar les condicions més adverses. I la majoria de les seves cançons estan plenes de camaraderia i d'entusiasme i d'amor a la vida.

Woody va néixer el 1912. La seva vida no va ser gens fàcil, marcada per diverses tragèdies, com la mort de la seva germana en un incendi, la malaltia psiquiàtrica de la seva mare (que va ferir greument el seu marit en un intent de cremar-lo mentre dormia), la mort d'una de les seves filles (de només 4 anys) en un altre incendi i de dos altres fills en accidents automobilístics, o la seva pròpia malaltia de degeneració física i psíquica heretada de la seva mare.

Quan el seu pare va quedar incapacitat per les cremades, Woody era tan sols un adolescent, però va aprendre ràpidament que podia sobreviure tocant l'harmònica i explicant històries per pocs centaus, vivint en cases abandonades i pintant anuncis a comanda. En la primavera de 1935, Woody vivia en una ciutat de Texas amb la seva primera dona i allà va ser testimoni de la famosa tempesta de pols, batejada com “Dust bowl” (bol de pols), que en menys d'una hora va fer perdre la llar i la feina a

milers de famílies de Texas, Oklahoma i Arkansas, que amb les seves escasses possessions van haver de desplaçar-se a través de la ruta 66 cap a l'oest.

En els anys posteriors, Woody va recórrer els Estats Units muntat en trens de càrrega, mendicant menjar a les ciutats, treballant allà on hagués feina i entretenint amb les seves cançons els treballadors emigrants i els captaires. Es va identificar plenament amb tota aquesta gent (els anomenats "oackies" perquè la majoria procedien d'Oklahoma) i la seva indignació i enuig per l'estat de les coses no el van abandonar mai i van alimentar les seves millors cançons.

L'any 1937 va ser contractat per l'emissora de ràdio KFVD per portar un programa de música popular (country i blues). Allà va aprofitar a cantar les seves pròpies composicions, amb un èxit fulgurant. La gran demanda dels oïdors perquè fes noves composicions i la seva gran facilitat per realitzar-les, van comportar que Woody trobés a través d'elles el vehicle idoni per expressar la seva indignació. També en aquella època escrivia una columna diària en el principal diari d'esquerres de Los Angeles. Però la seva vinculació amb el Partit Comunista li va fer perdre la feina i llançar-se de nou a la carretera.

L'any 1940 Woody va dirigir els seus passos cap a Nova York, on va trobar una audiència receptiva de gent d'esquerres interessada en la música folklòrica i fascinada per l'autenticitat de les seves cançons, que els connectaven amb les vivències dels oprimits als que pretenien representar. Gràcies a ells, Woody va aconseguir gravar les seves cançons, mitjançant un contracte discogràfic amb RCA Victor, i va conèixer altres músics de folk com Leadbelly. Les cançons que va escriure en aquella època (com *This land is your land*) representen la seva major aportació a la cultura nord-americana, segons alguns estudiosos, a l'alçada de Walt Whitman.

L'any 1942 Woody es va unir també al grup folk anomenat The Almanac Singers, format per joves d'esquerres entre els que es trobava Pete Seeger, però la seva fama va durar ben poc en ser acusats també de comunistes. Woody, que acabava d'ajuntar-se amb la seva segona dona, mare de 4 dels seus fills, va caure en l'alcoholisme i alternava períodes d'apatia amb altres d'activitat febril. En un d'aquests períodes fèrtils va escriure la seva novel·la autobiogràfica *Bound for glory (Destinat a la glòria)*, precursora essencial del *On the road* de Jack Kerouac, que va ser molt lloada per la crítica i el va convertir de cop en una celebritat. Però la seva reacció va ser de nou la típica de la fugida: va deixar de banda totes les ofertes de ràdios, diaris i editorials i es va enrolar primer a la marina i després a l'exèrcit. I després de la guerra, res de res, només projectes que no s'arribaven a canalitzar i el progressiu desinterès del públic per la seva obra.

L'any 1952 va ingressar en un hospital psiquiàtric on li van diagnosticar la malaltia de Huntington. En només 2 anys ja no podia parlar ni controlar els seus moviments i ja no abandonaria els hospitals fins al final de la seva vida l'any 1967. Però fora dels psiquiàtrics pels que va desfilars alguna cosa estava passant. Una nova generació

havia trobat en la música folk el vehicle més idoni per expressar també el seu descontent. *Bound for glory* estava exhaurit i els seus discos mai s'havien venut massa, però tots aquells joves semblaven saber qui era Guthrie: havia escrit més de mil cançons entre 1936 i 1954 i moltes d'elles passaven a formar part dels grups d'universitaris que fomentaven l'activisme polític després del mccarthisme. Molts d'aquest joves imitaven Guthrie i alguns van aconseguir visitar-lo a l'hospital, el més famós dels quals va ser un jove anomenat Bob Dylan. De la seva trobada amb Guthrie, Dylan va escriure: "Mai havia trobat ningú que em digués cara a cara que els homes tenen raons per fer el que fan, però que qualsevol acte pot ser posat en dubte. Que hi ha un milió de raons i un milió de desitjos rugint salvatgement i que moltes vegades no es troben mútuament."

El mal de Huntington va acabar amb la vida de Woody massa d'hora, igual que anteriorment ho havia fet amb el seu avi i la seva mare i després ho faria amb dues de les seves filles; però la seva herència era ja immortal i la seva cançó *This land is your land* esdevindria un dels himnes més populars dels Estats Units, símbol de la llibertat i la lluita per la justícia. Uns anys abans de la seva mort, el New Yorker saludava l'aparició de *Bound for glory* amb aquestes paraules: "Un dia la gent comprendrà que Woody Guthrie i les deu mil cançons que salten i cauen de les cordes de la seva capsa de música són una possessió nacional com Yellowstone o Yosemite i part del millor que té aquest país per mostrar al món". I Bob Dylan encara anava més lluny en les seves declaracions: "Tu pots escoltar les cançons de Woody i realment aprendre com viure".

Woody, que sovint adornava les seves guitarres amb les paraules "aquesta màquina mata feixistes" va esdevenir un símbol de la seva època. Tot entorn, tota circumstància, tot fragment d'història necessita d'un rapsode que la canti, que la transmeti de generació en generació. I si aquest entorn o fragment d'història pinta malament, llavors el rapsode ha de comprometre's amb ell i això és el que va fer Woody Guthrie.

2. La cançó

Durant la celebració del darrer triomf electoral de Barak Obama, quan Bruce Springsteen va convidar Pete Seeger a pujar a l'escenari per cantar *This land is your land*, va definir aquesta cançó com "la més gran escrita mai sobre el nostre país". Però segurament Woody Guthrie quan la va compondre un dia de febrer de 1940 en un petit hotelet de Nova York (en resposta, diuen, a la reaccionària *God bless America*, que triomfava en aquells moments) no podia ni arribar a imaginar que estava escrivint una cançó tan transcendental, que seria definida com una de les més belles mai escrites.

Segurament tots els nens americans que avui dia canten aquesta cançó a les seves escoles ignoren qui va ser Woody Guthrie i què volia dir amb els seus versos. Perquè

la terra de la que ell parla no és la que ens venen a preu per metre quadrat ni és una terra que s'inclini sota cap bandera ni govern. La terra de la qual parla Woody és dins de cadascú de nosaltres, és un lloc on la dignitat és condició indispensable i la paraula especulació no existeix. És la terra per la que tots hauríem de lluitar, no només per nosaltres, sinó també pels nostres fills, els quals de moment es trobaran amb una terra hipotecada per l'ambició d'uns quants i la indiferència de la majoria.

La melodia de la cançó està basada en una cançó de gòspel *When de world's on fire*, que la seva mare li cantava de petit i que va ser popularitzada per The Carter Family cap a 1930.

La lletra original de Woody tenia dues estrofes més que la que es canta habitualment. Aquestes dues estrofes van ser censurades, però si no fos per elles, la lletra de la cançó podria ser considerada una més dins de l'estètica folk, inspiradora de l'amor patriòtic mitjançant l'elogi de la prodigiosa naturalesa ianqui (horitzons immensos, grans boscos, valls daurades, deserts brillants). I de fet hi ha moltes versions patriotes que, amb l'oportuna exclusió de aquestes dues estrofes, atorguen a la cançó un sentit oposat al que pretenia Woody.

Tanmateix és indubtable que, amb subtileza i humor, en la seva versió completa la cançó qüestiona la propietat privada de la terra. Quan Woody diu que aquesta terra és la teva terra i aquesta terra és la meva terra, ho està dient en el mateix sentit que anys després manifestaria Daniel Viglietti en el seu *A desalambrar*: "que la tierra es tuya, mía y de aquel, de Juan y María de Pedro y José". Si tenim en compte que Woody va ser afí al Partit Comunista nord-americà, que va patir al costat dels més infeliços les conseqüències terribles de la Gran Depressió y que, per tant, tenia claríssima consciència que vivia en una societat de classes, el missatge queda molt clar. Tot i que paradoxalment en un home proper al partit esmentat, l'estrofa censurada contraria a la propietat privada és molt més anarquista i romàntica que comunista i materialista...

A la darrera estrofa (també censurada), Woody parla de la seva gent que passa gana i diu que la veu fent cua a les "Oficines d'ajuda". Amb aquest terme s'està referint als llocs que oferien les olles de sopa comú que van alimentar milions de nord-americans durant la Gran Depressió. Avui en dia, a causa de la crisi, també comencen a proliferar de nou els desocupats i els que no tenen llar, que acudeixen de nou als centres de socors a la recerca d'aliment diari.

Per tot això, "Aquesta terra és la teva terra", ha estat considerat l'himne oficiós, reivindicat per l'esquerra dels Estats Units: aquell que no només parla de les seves grandeses sinó també de les seves misèries, aquell que representa també tots els exclosos.

(Article de Gustau Gallardo)